

SVEA HOVRÄTT
Miljööverdomstolen

BESLUT
2006-05-30
Stockholm

Mål nr M 9894-05
Aktbilaga 10

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, miljödomstolen, beslut den 22 november 2005 i mål nr M 1353-05, se bilaga A

KLAGANDE

AB Tenhults Impregneringsverk, 556047-1822, Box 30, 567 21 Vaggeryd

Ombud: **C.H.W. och D.E.**

MOTPART

Kabe Husvagnar AB, 556097-2233, Box 14, 560 27 Tenhult

Ombud: **S.L. och K.J.**

SAKEN

Ogillat yrkande om avvisning

MILJÖÖVERDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Miljööverdomstolen avslår överklagandet.

AB Tenhults Impregneringsverk förpliktas att till Kabe Husvagnar AB utge ersättning för rättegångskostnader i Miljööverdomstolen med fyrtyotvåusenfemhundra (42 500) kr, utgörande ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från denna dag tills betalning sker.

YRKANDEN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

AB Tenhults Impregneringsverk (Tenhults) har yrkat att Miljööverdomstolen, med ändring av miljödomstolens beslut, i första hand avvisar Kabe Husvagnar AB:s (Kabe) talan i sin helhet och i andra hand avvisar det av Kabe vid miljödomstolen framställda yrkandet om förpliktelse för Tenhults att även svara för eventuella framtida kostnader för erforderlig sanering av fastigheten Häljaryd 1:240 i Jönköpings kommun (i fortsättningen benämnd Fastigheten).

Kabe har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader som uppkommit vid miljödomstolen och i Miljööverdomstolen.

UTVECKLING AV TALAN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Tenhults

De förelägganden som länsstyrelsen meddelat avseende Fastigheten (aktbil. 5 och 6 till miljödomstolens akt) är riktade mot Kabe såsom pågående verksamhetsutövare och stöds enligt sin lydelse på 2 kap. respektive 26 kap. miljöbalken samt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet. Besluten innehåller varken något resonemang kring frågan om de föreningar som finns på området utgör en miljörisk även om schaktningsarbeten på Fastigheten inte vidtas, eller någon diskussion om skäligheten av att låta Kabe utföra och bekosta alla åtgärder som krävs enligt föreläggandena. Inget tyder således på att länsstyrelsen tillämpat 10 kap. miljöbalken i det aktuella ärendet. Att göra miljödomstolen behörig att pröva Kabes talan i det aktuella målet innebär således att miljödomstolen är behörig att pröva fördelningen av belopp som solidariskt ansvariga verksamhetsutövare betalt för efterbehandling av ett förorenat område, trots att utförda efterbehandlingsåtgärder inte grundar sig på något föreläggande från en myndighet som därvid tillämpat samtliga bestämmelser i 10 kap. miljöbalken. En följd av detta är, om talan tillåts, att det även bör få accepteras att en talan om fördelning av solidariskt ansvar med stöd av 10 kap. 6 § och 20 kap. 2 § 7 p miljöbalken kan tas upp av miljödomstolen, även om käranden vidtagit saneringsåtgärder helt utan föregående kontakter med någon tillsynsmyndighet. Vid dessa förhållanden måste miljödomstolen i ett sådant mål rimligen tillämpa hela 10 kap. miljöbalken vid sin prövning av vilket ansvar som skall läggas på svaranden, t ex reglerna om vad som utgör ett förorenat område (10 kap. 1 §), regeln om skälighetsavvägning mellan verksamhetsutövare och det allmänna (10 kap. 4 §) och regeln om fastighetsägares ansvar i vissa fall 10 kap. 5 §). En tillämpning av hela 10 kap. miljöbalken kräver dessutom att domstolen prövar frågan om kapitlet överhuvudtaget är tillämpligt i det aktuella fallet, t ex genom att fråga sig om de åtgärder som lett till kostnaderna har karaktären av avhjälpande åtgärder eller förebyggande åtgärder (Bengtsson m.fl. Miljöbalken. En kommentar. Del I, sid. 10:10). Den som har ett solidariskt ansvar och som valt att ta kostnader för efterbehandling utan föregående prövning enligt sådana regler står då en särskild risk, eftersom alla kostnader som inte efter en tillämpning av hela 10 kap. miljöbalken skall bäras enskilt av svaranden i ett sådant mål, måste kvarstanna på käranden. Den svarande i ett mål om ansvarsfördelning enligt 10 kap. 6 § miljöbalken, kan i vart fall rimligen inte försättas i ett sämre läge än om en tillsynsmyndighet vänt sig direkt till

den svarande med krav på efterbehandlingsåtgärder med stöd av svarandens enskilda ansvar enligt 10 kap. miljöbalken.

Enligt de i målet relevanta rättsreglerna är det endast en verksamhetsutövare som enligt 10 kap. 2 § miljöbalken bedriver eller har bedrivit förorenande verksamhet som kan föra en talan med stöd av 10 kap. 6 § miljöbalken. Det noteras samtidigt att Kabe anser att bolaget överhuvudtaget inte bidragit till föroreningen. Med hänvisning till länsstyrelsens förelägganden (aktbil. 5 och 6 till miljödomstolens akt) och omständigheterna i målet torde det emellertid stå klart att Kabe skall betraktas som verksamhetsutövare på området – åtminstone för de under år 2004 utförda schaktningsarbetena – och att Kabes verksamhet åtminstone inneburit en risk för att omgivningen skulle bli mer exponerad för de föroreningar som funnits inom Fastigheten sedan tiden för impregneringsverksamheten. Teoretiskt sett kan även schaktningsarbetena ha lett till att föroreningar spridit sig, vilket ur ett objektivt perspektiv kan innebära att Kabe skall anses ansvarig för dess föroreningar enligt 10 kap. 2 § miljöbalken. Eventuellt skall därmed Kabe och Tenhults anses ingå i samma kollektiv av solidariskt ansvariga som kan stödja sitt anspråk mot varandra på bestämmelsen i 10 kap. 6 § miljöbalken.

Enligt Kabes yrkande nr 2 yrkar bolaget att miljödomstolen skall fastställa att Tenhults skall vara ansvarig för alla framtida kostnader för ”erforderlig” sanering av Fastigheten. Enligt Tenhults uppfattning är detta inte en tillåten fastställsetalan enligt 13 kap. 2 § rättegångsbalken. Som förutsättning för att miljödomstolen skall kunna pröva frågan om fördelning av sådant solidariskt ansvar som kan utkrävas med stöd av 10 kap. 6 § miljöbalken, krävs att en solidariskt ansvarig faktiskt betalat för utförda efterbehandlingsåtgärder. Redan på denna grund skall Kabes yrkande nr 2 avvisas.

Kabe

Kabe noterar att länsstyrelsen i sin skrivelse av den 10 juni 2005 (miljödomstolens aktbil. 8) förtydligar att länsstyrelsen visserligen riktat sina förbud och förelägganden mot Kabe, men att det primära efterbehandlingsansvaret enligt 10 kap. 2 § miljöbalken åvilar Tenhults och inte Kabe. Det är Kabes uppfattning att såväl Kabe, som exploatör av den förorenade Fastigheten, som Tenhults, i egenskap av tidigare verksamhetsutövare och de facto förorenare av Fastigheten, är verksamhetsutövare enligt miljöbalkens lydelse. Om exploateringen innebär att föroreningarna i marken kan sprida sig till omgivningen, t.ex. vid grävnings- och schaktningsarbeten, är exploatören att betrakta som verksamhetsutövare (Bengtsson m.fl., en kommentar, Del 1, sid. 10:11). Av Kabe utförda efterbehandlingsåtgärder är av reparativ karaktär, vilket innebär att 10 kap. miljöbalken är tillämplig. Kabe och Tenhults är att anse som solidariskt ansvariga för kostnaden för de efterbehandlingsåtgärder Kabe på länsstyrelsens order utfört och hittills själv bekostat. Miljödomstolens behörighet att pröva frågan om fördelning av det solidariska ansvaret finner sin grund i 20 kap. 2 § 7 p. miljöbalken.

Även efter de efterbehandlingsåtgärder, som Kabe vidtagit, finns det alltså förorenad jord kvar på Fastigheten. Enligt länsstyrelsen ställs i dagsläget inga krav på ytterligare undersökningar eller efterbehandlingsåtgärder, men sådana kan komma att i framtiden föreläggas gentemot verksamhetsutövare på Fastigheten. Det är ur processekonomiskt hänseende lämpligt att i samma mål handlägga såväl Kabes yrkande om ersättning för kostnader för efterbehandling i enlighet med 10 kap. 2 och 6 §§ miljöbalken som

yrkandet om kostnadsansvaret för eventuella framtida efterbehandlingsåtgärder. Båda yrkandena hänför sig till Fastigheten och till tidigare och nuvarande verksamhetsutövare på densamma.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS SKÄL

Tenhults förstahandsyrkande

Fastigheten utgör ett sådant förorenat område som avses i 10 kap. 1 § miljöbalken. Var och en av Tenhults och Kabe är som verksamhetsutövare enligt 10 kap. 2 § miljöbalken ansvarig för efterbehandling av Fastigheten. Enligt 10 kap. 6 § miljöbalken är ansvaret solidariskt och vad någon har betalat skall fördelas mellan dem efter vad som är skäligt. Kabe som bekostat vissa efterbehandlingsåtgärder har därför enligt 20 kap. 2 § punkten 7 miljöbalken rätt att vid miljödomstolen väcka talan mot Tenhults om fördelning av det solidariska ansvaret. Miljödomstolen har således gjort rätt när domstolen ogillat Tenhults yrkande om avvisning av käromålet.

Tenhults andrahandsyrkande

Enligt Miljööverdomstolen vilar detta yrkande på annan grund än förstahandsyrkandet. Tenhults gör nämligen beträffande Kabes yrkande om kostnadsansvaret för framtida efterbehandlingsåtgärder gällande att detta utgör en inte tillåten fastställsetalan enligt 13 kap. 2 § rättegångsbalken. Den frågan har inte prövats av miljödomstolen genom det överklagade beslutet. Enligt instansordningsprincipen kan Miljööverdomstolen därför inte nu ta upp andrahandsyrkandet till prövning. Det får ankomma på miljödomstolen att ta ställning till denna fråga vid den fortsatta handläggningen av målet.

Rättegångskostnaderna

Vid denna utgång beträffande överklagandet skall Tenhults enligt 18 kap. 1 § och 15 § andra stycket rättegångsbalken anses som tappande part och skall ersätta Kabe för kostnaderna i Miljööverdomstolen. Yrkade kostnader får anses skäliga.

De yrkanden som parterna i Miljööverdomstolen framställt om ersättning för rättegångskostnaderna vid miljödomstolen får överlämnas till miljödomstolen för att avgöras i samband med att målet slutligt avgörs av domstolen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B
Överklagande senast 2006-06-27

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ulf Bjällås, hovrättsråden Liselotte Rågmark och Marinette Andersson samt f.d. hovrättsrådet Arne Kardell, referent.
Enhälligt.

RÄTTEN

Rådmanen Marianne Nilsson, ordförande och protokollförare, samt miljörådet Magnus Björkhem

PARTER, ej närvarande

KÄRANDE

Kabe Husvagnar AB (publ.), 556097-2233, Box 14, 560 27 Tenhult
Ombud: **Å.L. och K.J.**

delg. 23/4

SVARANDE

AB Tenhults Impregneringsverk, 556047-1822, Box 30, 567 21 Vaggeryd
Ombud: **C.H.W. och D.E.**

30/4

SAKEN

Fordran för efterbehandling av förorenad fastighet; nu fråga om forum

Kabe Husvagnar AB (Kabe) har bl.a. yrkat att miljödomstolen förpliktar AB Tenhults Impregneringsverk att svara för efterbehandlingen av fastigheten Jönköping Häljaryd 1:240 och därför till Kabe utge 1 776 598 kr jämte ränta enligt 6 §.

Kabe har anfört att länsstyrelsen i Jönköpings län stoppade en påbörjad byggnation på fastigheten och förelade Kabe att sanera den förorenade marken innan byggnationen kunde återupptas. Saneringen har slutförts och kostnaderna uppgick till det yrkade beloppet. Miljöskadan kan till fullo härledas från AB Tenhults Impregneringsverks verksamhet på fastigheten under åren 1956-1986. Verksamheten var således i faktisk drift efter den 30 juni 1969 och skadeverkningarna har pågått efter den 1 juni 1999. Således skall miljöbalken medföra att AB Tenhults Impregneringsverk skall ersätta Kabe saneringskostnaden.

AB Tenhults Impregneringsverk (Impregneringsverket) har, såvitt nu är aktuellt, yrkat att miljödomstolen avvisar käromålet. Impregneringsverket har som grund för yrkandet anfört att käromålet är grundat på ett rent civilrättsligt anspråk utan stöd i 10 kap. miljö-

balken och att det därmed skall avgöras i allmän domstol. Miljödomstolen är inte behö-
rig att uppta talan till prövning.

Impregneringsverket har hävdade att käromålet grundar sig på åtgärder utförda med an-
ledning av föreläggande om pågående schaktningsarbeten och inte åtgärder som är ut-
förda efter föreläggande enligt 10 kap. miljöbalken. Länsstyrelsens förelägganden har
således varit riktade mot ett bolag med anledning av dess egen pågående verksamhet och
denna verksamhets skaderisker, vilket är en annan sak än föreläggande om krav på efter-
behandlingsåtgärder enligt 10 kap. miljöbalken.

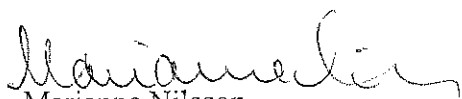
Miljödomstolen meddelar följande

BESLUT

I sitt beslut den 17 november 2004 har länsstyrelsen i Jönköpings län förelagt Kabe
Husvagnar AB om bl.a. borttransport av förorenade jordmassor till en godkänd mottag-
ningsanläggning. Länsstyrelsen har angivit att föreläggandet i denna del avser jord som
är förorenad enligt Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark (mindre
känslig markanvändning). Länsstyrelsens beslut innebär i dessa delar rent faktiskt en till-
ämpning av bestämmelser om förorenade områden i 2 kap. 8 § och 10 kap. miljöbalken.
Kabe Husvagnar AB, som genom länsstyrelsens beslut har gjorts ansvarig för sanering
och gör gällande att Tenhult är verksamhetsutövare avseende föroreningarna, har där-
med rätt enligt 20 kap. 2 § 7 p. miljöbalken att föra talan hos miljödomstolen. Tenhults
yrkande om avvisning av käromålet skall därför lämnas utan bifall.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den part som vill överklaga beslutet skall först anmäla missnöje. Sådan anmälan skall
göras inom en vecka från den dag då parten fick del av beslutet. Försummar parten detta,
har han inte längre rätt att överklaga beslutet

Marianne Nilsson
rådman
419j